

MAGYAR AFRIKA TÁRSASÁG
AFRICAN-HUNGARIAN UNION

AHU MAGYAR AFRIKA-TUDÁS TÁR
AHU HUNGARIAN AFRICA-KNOWLEDGE DATABASE

MARSAL, Viktor

Egy marharablás és következményei Kelet-Afrikában / A brawl and its consequences in East Africa

Eredeti közlés/Original publication:

Afrika Tanulmányok, 2014, 8. évf., 3. szám, 47–53. old.

Elektronikus újraközlés/Electronic republication:

AHU MAGYAR AFRIKA-TUDÁS TÁR – 000.003.425

Dátum/Date: 2019. február / February

filename: marsai_2014_MarharablasAfr

Az elektronikus újraközlést előkészítette

/The electronic republication prepared by:

B. WALLNER, Erika és/and BERNACZKY, Szilárd

Hivatkozás erre a dokumentumra/Cite this document

MARSAL, Viktor: Egy marharablás és következményei Kelet-Afrikában / A brawl and its consequences in East Africa, *AHU MATT*, 2019, **pp. 1–11. old.**, No. 000.003.425, <http://afrikatudastar.hu>

Eredeti forrás megtalálható/The original source is available:

Közkönyvtárakban / In public libraries

Megjegyzés / Note:

ellenőrzött és szerkesztett szöveg / controlled and edited text

Kulcsszavak/Key words

magyar Afrika-kutatás, marharablás a törzsi körülmények között élő kelet-afrikai pásztornépek körében, a cselekmények történelmi ismerete a gyarmatosítás korából, egy határátkelő Kenya és Tanzánia határán

African research in Hungary, brawl among Eastern African shepherds living under tribal circumstances, historical knowledge of the acts from the age of the colonialism, a landmark on the border of Kenya and Tanzania

AZ ELSŐ MAGYAR, SZABAD FELHASZNÁLÁSÚ, ELEKTRONIKUS,
ÁGAZATI SZAKMAI KÖNYV-, TANULMÁNY-, CIKK- DOKUMEN-
TUM- és ADAT-TÁR/THE FIRST HUNGARIAN FREE ELECTRONIC
SECTORAL PROFESSIONAL DATABASE FOR BOOKS, STUDIES,
COMMUNICATIONS, DOCUMENTS AND INFORMATIONS

* magyar és idegen – angol, francia, német, orosz, spanyol, olasz és szükség szerint más – nyelveken készült publikációk elektronikus könyvtára/
writings in Hungarian and foreign – English, French, German, Russian,
Spanish, Italian and other – languages

* az adattárban elhelyezett tartalmak szabad megközelítésűek, de olvasásuk vagy letöltésük regisztrációhoz kötött/the materials in the database are free but access or downloading are subject to registration

* Az Afrikai Magyar Egyesület non-profit civil szervezet, amely az oktatók, kutatók, diákok és érdeklődők számára hozta létre ezt az elektronikus adattári szolgáltatását, amelynek célja kettős, mindenekelőtt sokoldalú és gazdag anyagú ismeretekkel elősegíteni a magyar afrikanisztikai kutatásokat, illetve ismeret-igényt, másrészt feltárni az afrikai témájú hazai publikációs tevékenységet teljes dimenziójában a kezdetektől máig./The African-Hungarian Union is a non-profit organisation that has created this electronic database for lecturers, researchers, students and for those interested. The purpose of this database is twofold; on the one hand, we want to enrich the research of Hungarian Africa studies with versatile and plentiful information, on the other hand, we are planning to discover Hungarian publications with African themes in its entirety from the beginning until the present day.

EGY MARHARABLÁS ÉS KÖVETKEZMÉNYEI KELET-AFRIKÁBAN

MARSAI, Viktor *

Afrika Tanulmányok, 2014, 8. évf., 3. szám, 47–53. old.

Idén januárban volt épp századik évfordulója annak a halálos áldozatokkal is járó incidensnek, amely a brit fennhatóság alatt élő maszájok, illetve a Német Kelet-Afrika területén legeltető vasagák között robbant ki egymás állatainak megszerzéséért. Bár az összeütközés nem fajult komolyabb konfliktussá, határokon átívelő volta miatt az ügy egészen a legmagasabb szintig, a két gyarmati kormányzóig is eljutott, akik a maguk európai módszerei alapján igyekeztek kezelni a helyzetet – több-kevesebb sikerrel.

Az eset felidézése – mikrotörténeti érdekességen túl – azért is lehet izgalmas számunkra, mert megmutatja azt a logikát, amely mentén a helyi nomád lakosság viszonyult szomszédjaihoz. Az ügy tanulsága az is, hogy a hasonló – Afrika nomádok lakta területein napjainkban is meglehetősen gyakori – összeütközésben igazából nincsenek agresszorok és áldozatok – csak évszázadok óta viszályban álló etnikai csoportok, törzsek, amelyek egymással szemben fennálló kölcsönös sérelmeinek kusza hálózataiból szinte lehetetlen rekonstruálni a valós eseményeket.

Maga az ügy látszólag 1914. január 22-én vette kezdetét. Ekkor történt ugyanis, hogy egy, a német területekre vetődött maszáj férfi és fia a határ brit oldalán fekvő sós mélyedéshez – amely biztosíthatta az állatok számára a takarmány mellé szükséges nátriumbevitelt – vezette a rábízott csordát. Hamarosan feltűnt azonban négy harcos (morán)¹ a

* PhD, egyetemi tanársegéd, Nemzeti Közzolgálati Egyetem Nemzetközi Intézet / PhD, Lecturer, International Studies Institute National University of Public Service, marsaiviktor@yahoo.com

¹ A térség nomád népeinél a fiatal fiúk a serdülőkort elérve átesnek a körülmételésen, amellyel teljes jogú férfiakká, moránokká (harcosokká) válnak.

közeli, Metiagi nevű maszáj főnök csoportjából, és körbevéve a két marhapásztort, kérdőre vonták őket, miért legeltetnek a területükön, engedély nélkül átlépve a határt. Miután a maszajok látták erőfölényüket, elfogták a mintegy 150 állatot és a két határsértőt, majd elindultak saját táboruk felé, hogy értesítsék főnöküket a történetekről. Másnap reggel azonban egy csapat vasaga két fegyveres aszkari² kíséretében átlépte a határt és az elrabolt nyáj üldözésére indult. A vasagák először egy másik, Meriati nevű főnök által vezetett maszáj kraal³ lakóira gyanakodtak, akiknek kunyhói nem messze feküdtek a só-lőlőhelytől. Meriati időközben azonban értesült az előző napi incidensről, és népével kora hajnalban – maguk előtt hajtva állataikat – felke-rekedett Metiagi kraalja felé. Útközben érte őket a vasagák támadása, akik meggyilkoltak három maszájt, sokakat pedig – köztük három nőt – megsebesítettek. Ezt követően a vasagák összegyűjtötték az állatokat, és elvitték őket saját telepük felé. A voi körzeti megbízott ellentétes információkat kapott az összecsapás lefolyásáról: a vasagák azt mondták, hogy negyven maszáj el morannal kellett megküzdeniük, míg Meriati szerint nem voltak velük harcosok, azért is tudták a vasagák elragadni a nyájat és meggyilkolni több maszájt saját veszteség nélkül. Nem sikerült megállapítani az elrabolt állatok pontos számát sem. Meriati szerint kraalja 642 marhát, 2600 juhot és kecskét, illetve 12 szamarat veszített, miközben a vasagák az őket felkereső német körzeti biztos unszolására 642 marhát, de csak 1390 aprómarhát és 9 szamarat adtak vissza.

A brit hatóságok időközben Metiagi telepénél, Chagában nyomára akadtak az elhajtott vasaga állatoknak, 42 szarvasmarhának, valamint 83 juhnak és kecskének, amit visszavittek német területre. Kompenzációképpen a három halottért Meriati kapott 18 marhát a vasaga csordából, ugyanakkor – mivel a vasagák vádjai szerint 11 állatot a maszajok korábban elraboltak tőlük – ezeket az állatokat a további vizsgálat idejére a brit hatóságok maguknál tartották. Az európaiak által kieszközölt döntéssel – bár engedelmeskedtek nekik – természet-

² Bennszülöttekből toborzott fegyveresek a különféle gyarmatokon, történetünkben leginkább rendőri funkcióban. A németek által kiképzett aszkarik pár hónappal később komoly hírnévre tettek szert a britek elleni kelet-afrikai harcokban.

³ Az afrikaans eredetű szó az állatok védelmére szolgáló, kerítéssel körbevett területet jelent, tágabb értelemben használatos magára a nomádok által használt szálláshelyre is.

sen sem a maszajok, sem a vasagák nem voltak elégedettek. Ahogy a jelentés írja,

*„az őslakosok mindkét oldalon azt állították, hogy nem kapták vissza az összes állatukat, amelyet korábban elraboltak tőlük; mindazonáltal az a helyzet, hogy teljesen lehetetlen megállapítani, ez igaz-e vagy sem, úgyhogy nem foglalkoztunk tovább a panaszaikkal.”*⁴

Bár ezzel a németek lezártak tekintették az ügyet, a brit körzeti biztos – aki egyértelműen a vasagákat tekintette az agresszoroknak – példás szankciókat kért a támadókra, nevezetesen, hogy a két aszkarit – akik előljáróik beleegyezése nélkül, a saját szakállukra tevékenykedtek – büntessék meg csakúgy, mint a vasaga gyilkosokat. Valamint kérték, hogy kollektíven büntessék meg a támadásban részt vett többi vasaga harcost is. Mindehhez Nairobi segítségét kérte, hogy Dar es-Salammal közvetlenül felvéve a kapcsolatot eszközöljék ki a szankciókat, illetve kérjék meg a német felet, hogy nyomatékosan szólítsa fel alattvalóit a határvonal tiszteletben tartására.⁵

Az ügy további részletei azonban árnyalják a voi körzeti biztos jelentését. Már az eddigiekből is az derült ki, hogy egyik fél sem volt ártatlan abban, hogy az egyszerű határsértés fegyveres harccá szélesedett: a maszaj moránoknak nem lett volna joguk elfogni a vasaga csordát, míg annak tulajdonosai szintén a saját kezükbe vették az események irányítását, és erőszakos módon igyekeztek rendezni a kérdést. A valóságban azonban úgy tűnik, a felek pontosan tisztában voltak tetteik esetleges következményeivel, és a háttérben egy jól megszervezett, minden bizonnyal nem előzmény nélküli provokáció történt.

A vasagák kezdetben azzal védekeztek, hogy a sós mélyedés valójában még német területen feküdt, és kezdetben ezt az álláspontot képviselte a német körzeti biztos is.⁶ Az esetleges félreértést támaszthatná alá Mwalim Hammad brit aszkari tizedesnek a tisztázatlan határviszonyokról árulkodó tanúvallomása, aki az incidens után maszá-

⁴ KNA/COAST/1/11/173: Masai in Taveta attacked by German askaris. 5/1/14 1914. február 13. A voi körzeti megbízott levele. Mivel az össze levéltári anyag ebből a dobozból származik, a továbbiakban csak az egyes szálas anyagok elérhető jelzetét adom meg.

⁵ Uo.

⁶ Uo.

jok, illetve fegyveresei társaságában felkereste a határszakaszt. A tízfős csapat ugyanis a vizsgálat közben – az nem derül ki a jelentésből, miért – átlépte a határvonalat, kisvártatva azonban több lövést is leadtak feléjük. A karabélytűz a brit oldal felől érkezett feléjük, és még épp látták, amint egy vasaga hordár – egy nagyobb csapat részeként – visszafut a német terület fele. A britek felszólították az ismeretleneket, hogy mutassák meg magukat, vagy tüzet nyitnak, mire két német askari egy európai tiszt vezetésével előbújt a bozótból. A kiélezett helyzetben egyik fél sem volt híján a nemzeti öntudatnak (az épp német területről visszatért britek szemtelenül kérdőre vonták a németeket, mit kerestek brit felségterületen, miközben a német tiszt kijelentette, hajlandó rövidre zárni a vitát, és fegyveresen megoldani a kérdést), ám végül sikerült békésen lezárni a találkozót. A tanúvallomás alapján egyébként nem egyértelmű, valójában ki is sütötte el a fegyvert, bár a jelentés tartalmazza, hogy a német aszkarik szerint a szintén jelen levő, de a színen nem feltűnő moshi német körzeti biztos húzta meg a ravaszt.⁷ Mindazonáltal az incidens jól szemléltette, hogy a „bozótban”, a *bush-ban* nem olyan egyértelmű, hol is húzódik az egyes érdekszférák határa – nem beszélve arról, hogy a megszokott európai konfliktuskezelési normákat is milyen gyorsan felülírják az erőszakosabb helyi szokások.

A moránok által elrabolt maszáj pásztor vallomása ugyanakkor azt mutatja, hogy a vasagák pontosan tudták, hogy marháik tilosban járnak. A jegyzőkönyvben csak maszáj Metenga néven emlegetett férfiről az derül ki, hogy apja halála után, 5-6 éves korában került át német területre. A következő évtizedekről semmit sem tudunk meg, csak annyit, hogy 7-8 esztendőes fiával körülbelül egy hónappal az incidens előtt kapott munkát Domba Salema vasaga főnöknél, aki felfogadta pásztorai közé. Január 22-én Salema felszólította Metengát, hogy vigye el legelni a jószágokat a sós mélyedéshez. A maszáj – aki ezek szerint meglehetősen jól ismerte a környéket, és tisztában volt vele, hogy útja brit területre vezet – megkérdezte a kraal vezetőjét, hogy mit kezdjen az angol területen élő maszájokkal, ha találkozik velük. Salema azt válaszolta, hogy a moránok már elhagyták a területet és nincsenek ott. Salemának, mint tudjuk, nem lett igaza: négy morán el-

⁷ 4/1/14 1914.01.30. Corpl. Mwalim Hammad N.599. tanúvallomása.

fogta a betolakodókat, majd a két férfit a nyájjal együtt elhurcolta Metiage kraalja felé.⁸

A határkő a kenyai-tanzániai határon
(forrás: <http://tourer.ewco.se/tag/africa/>)

Metenga vallomásának tükrében, valamint figyelembe véve, hogy a vasagák milyen gyorsan reagáltak nyájuk elrablására, óhatatlanul felmerül a gyanú, hogy Salema részéről tudatos provokáció történt. A vasaga főnök két kívülállót küldött a só-lelőhelyhez, akiknek élete nem sokat számított, hisz más népcsoportokhoz tartoztak. Magának a nyájnak a mérete sem volt túl jelentős. Salema valószínűleg sejtette,

⁸ 4/1/14 1914.01.30. Masai Metenga tanúvallomása.

hogy a maszájok bekapják a horgot, és ahelyett, hogy bevonnák a brit hatóságokat az incidens kezelésébe, saját maguk veszik kezükbe a dolgok irányítását, amivel okot adnak a vasagák agressziójára. A moránoknak nem nagyon lehetett kétségük afelől, mi lesz a vasagák reakciója, ha értesülnek csordájuk elrablásáról: ezt jól mutatta, hogy a nyáj elrablásában részt nem vevő, de a vasagákhoz közelebb élő maszájok – értesülve az incidensről – gyorsan menekülőre fogták a dolgot. Ahogy a kraal vezetője, Meriate le Gueynai beszámolt róla, 22-én megtanácskozták a vénekkel a teendőket, és a menekülés mellett döntöttek. A kraal lakói 23-án reggel 4.00 óra körül – tehát még sötétben – indultak útnak Metiage kraalja felé, 9.00 óra tájban azonban utolérték őket az üldöző vasagák két német aszkari kíséretében, és lecsaptak a védtelen maszájokra (a jelek szerint ugyanis nem voltak velük harcosok), kettő megölve és négyet megsebesítve közülük (egyikük később belehalt sérüléseibe).⁹

Metenga már idézett tanúvallomásából az is kiderül, hogy a négy morán marharablása nem volt túlságosan átgondolt akció. A maszájok sejthették, hogy túllőttek a célon, mert meglehetősen gyorsan igyekeztek saját kraaljuk felé, illetve – mivel a foglyok és a csorda korlátozták sebességüket – egyik (más források szerint kettő) társukat előreküldték Metiage főnökhöz, hogy értesítsék az eseményekről. Metiage személyesen kelt útra, hogy megvizsgálja a helyzetet. 23-án reggel a főnök épp odaérkezett harcosaihoz, amikor tőlük nem messze Meriate menekülő kraalját megtámadták a vasagák. Meriate maszájainak nem volt szerencsájuk, hogy a tolvajok és üldözőik közé kerültek: a vasagák valószínűleg nem voltak tisztában vele, hogy egy vétlen kraal népét támadják meg – nem biztos persze, hogy ez különösebben érdekelte volna őket. Metiage, aki a kevés fennmaradt dokumentum alapján megfontolt vezető lehetett, nem akarta megkockáztatni a konfliktus eszkalációját: arra utasította harcosait, hogy tartózkodjanak a vasagákkal történő összecsapástól, és várják meg a brit kormányzat utasításait – sorsára hagyva ezzel Meriate embereit.¹⁰ Kegyetlennek tűnő döntését az is indokolta, hogy a vasagákat kísérő két aszkarinál puska volt, míg Metiage el moranjainál csak lándzsa és íj. Az egyik harcos, Saibolo le Kilagwe beszámolója szerint¹¹ néhány maszáj ennek ellené-

⁹ 4/1/14 1914.01.30. Meriate le Gueynai tanúvallomása.

¹⁰ 4/1/14 1914.01.30. Masai Metenga tanúvallomása.

¹¹ A csorda elhajtásában részt vevő másik három el moran neve is fennma-

re fel akarta venni a harcot a vasagákkal, amire válaszul azok felhagytak az üldözéssel, és az askarik tűzének fedezete alatt visszavonultak.¹² Ha ez igaz, a moránok bizonyosan megmentették néhány nő és gyerek életét. Mindazonáltal az a tény, hogy a vasagáknak sikerült elhajtaniuk Meriate kraaljának szinte összes állatát, inkább azt igazolja, hogy a támadók – megszerezve a vágyott zsákmányt, a különféle állítások szerint 2–3 ezer jószágot – dolguk végeztével maguktól vonultak vissza. A holttesteket – a maszáj szokásoknak megfelelően, akik nem hisznek a túlvilági életben, és azt tartják, hogy a tetemek ártanak a földnek¹³ – nem temették el, hanem otthagyták a ragadozók prédájául. Néhány nappal később, amikor az első rendőri erők a helyszínre érkeztek, már csak véres ruhadarabokat, elhagyott szandálokat és összetört edényeket találtak a két holttestet – egy fej kivételével – már megették a leopárdok.¹⁴

A brit hatóságok ezt követően átvették az elhajtott vasaga állatokat, valamint a két foglyot. Ekkor került sor a határlátogatásra is, amely a német járőrökkel való találkozás miatt csaknem katasztrófába torkollott. A felek azonban szerencsére megőrizték józanságukat, és az ügy a felsőbb fórumokon folytatódott. Amint a voi körzeti megbízott leveléből láttuk, az állatok visszaadása – bár a nomádok elégedetlenkedtek – megtörtént. A levéltári anyag következő dokumentuma a német Heinrich Schnee kormányzó májusi levele a brit kormányzónak, A.C. Belfieldnek. Schnee Belfield március 11-i levelére hivatkozik, amely azonban nem volt fellelhető az archívumban. A német kormányzó írása elismétli a német oldalon lefolytatott nyomozás eredményét, amely ugyanazokra a következtetésekre jut, mint a brit vizsgálat. Salema elismerte, hogy brit területre küldte át csordáját. Schnee közölte kollégájával, hogy az állatok kölcsönös visszaadása megtörtént. A támadásban résztvevő két askarit bebörtönözték, a vasaga gyilkosokat hónapokra láncba verték, Salemát pedig szintén megbüntették (azt nem részletezte, hogyan), valamint minden érintett figyelmét felhívták arra, hogy engedély nélkül ne lépje át a határt.

radt: Lolocrociony le Metiage, Remuni le Sahy, Kotirra lc Metiage. 4/1/14 1914.01.30. Saibolo le Kilagwe tanúvallomása.

¹² Uo.

¹³ James Michael Dorsey: 10 extraordinary burial ceremonies from around the world. <http://matadornetwork.com/bnt/10-extraordinary-burial-ceremonies-from-around-the-world/>. Megtekintve: 2014. július 15.

¹⁴ 4/1/14 1914.01.30. Mohamed Osman tizedes tanúvallomása.

*„Mindezek alapján úgy ítélem meg, hogy a sajnálatos ügyet lezár-
tuk” – írta a kormányzó. »Ugyanakkor» – folytatta levelét –, »hogy a
jövőben megelőzzük a hasonló végzetes határátlépéseket, szükséges-
nek tűnik számomra, hogy a jelenlegi bizonytalanságok miatt pontos-
san kijelöljük a határt az Usheri körzet és a Chala-tó között.»¹⁵*

Schnee szerint mind a Voi, mind a német oldalon fekvő Moshi kör-
zeti biztosa támogatja az elképzelést. Ezért a kormányzó azt javasolta
brit kollégájának, hogy alkossanak egy közös bizottságot a határsza-
kasz kijelölésére. A maga részéről Kraut századost nevezte meg a bi-
zottság tagjának, és Belfieldet arra kérte, telegráfon üzenje meg, kit
bíz meg brit részről a feladattal. Schnee – tanúbizonyságot téve kultu-
rális felsőbbrendűségi tudatáról – azt is leírta levelében, hogy a
maszajok és a vasagák folyton konfliktusba keverednek egymással,
egyszerűbb hát, ha az európaiak rendezik a kérdést. Utolsóként
Schnee azt kérte kollégájától, járuljon hozzá, hogy a vasagák – kom-
penzáció fizetése mellett – hadd használjanak legalább egy só-lelő-
helyet, amelynek pontos mikéntjéről majd a két körzeti biztos megál-
lapodik.¹⁶

Schnee javaslata nem várt vitákat váltott ki brit oldalon, ami jól
mutatja az Egyesült Királyság gyarmati bürokráciájának működését.
Az egyes hivatalok ugyanis sokáig vitáztak azon, ki is állja a határki-
jelölés költségeit. Először a Földmérő Hivatal (Survey Department)
számlájára akarták beszerezni a szükséges anyagokat,¹⁷ de végül a Tri-
gonometriai és Földrajzi Csoport kapta a feladatot – 300 rúpia érték-
ben.¹⁸ A munka június 10-én vette kezdetét: a közös bizottság tagjai,
Kraut százados és a voi körzeti biztos helyettese kijelölték a határkö-
vek pontos helyét. A Chala-tó és az Usheri-folyó közti 28 kilométer-
nyi szakaszon a tereptől függően 300–500 méterenként került sor a két
láb széles és egy láb magas cementtömbök elhelyezésére, esetenként a
környéken talált kövekkel, sziklákkal megerősítve. A határszakaszt
eredetileg 1908-ban jelölte ki egy bizottság három fix pont alapján (a
Challa-tó keleti partján, illetve az Usheri- és Lumi-folyóktók nyugatra
felállított egy-egy kőoszlop), az új bizottság lényegében ezt a három

¹⁵ 11276/14. 1914.05.07. Heinrich Schnee német kormányzó levele A. C. Belfield brit kormányzónak.

¹⁶ Uo.

¹⁷ 202/36/14. 1914.06.15.

¹⁸ 166. 1914.06.30.

pontot kötötte össze. A felek fele-fele arányban feleltek a határkövek megépítéséért. Július közepén kelt levelében a voi helyettes körzeti biztos arra kérte feljebbvalóit, hogy küldjék meg a szükséges összeget az építkezés befejezéséhez, mivel a németek már elvégezték a munkálatokat, Kraut százados azonban nem térhet vissza addig, míg a brit fél is be nem fejezi a határkövek felállítását. A probléma abból adódott, hogy a brit fél túllépte az eredetileg tervezett 300 rúpiás keretet, mivel a távolság miatt egyszerűbb volt német területről beszerezni az építőanyagot. Azonban így is 80 rúpiával meghaladták az előírányzott költségeket.¹⁹ A brit fél nem hárult hozzá ahhoz, hogy a vasagák használhassák az egyik só-lelőhelyet.²⁰

A határkövek pár héten belül, az első világháború kitörésével ideiglenesen értelmüket veszítették, és a korábban a „bennszülöttek” háta mögött egymással megegyező európai hatalmak most igyekeztek elnyerni gyarmati alattvalóik kegyeit, hogy minél inkább bevonhassák őket egymás elleni háborújukba. Az azóta eltelt száz esztendő aztán gyökeres változásokat hozott a térség történetében. A határkövek azonban a helyükön maradtak, és a Kraut százados, valamint brit kollegája által lefektetett kövek ma már két független afrikai ország, Kenya és Tanzánia határát jelölik ki.

English Abstract

A Cattle Raid and Its Consequences in East Africa

The article examines a small clash between two different Maasai tribes from the Tanganyikan (German) and the Kenyan (British) side of the border. The events, which resulted in fatalities, too, demonstrate the conditions and everyday life of the „bush” far from the administrative centres and the relation among the German and British colonial administrations just before WWI. Last, but not least, we can see how the local people try to utilize the circumstances to maximize their benefits.

¹⁹ 12/8/14. 1914.07.14. Voi helyettes körzeti biztos levele.

²⁰ 173/36/14 1914.05.29. Hobbler Tartományi Biztos levele.